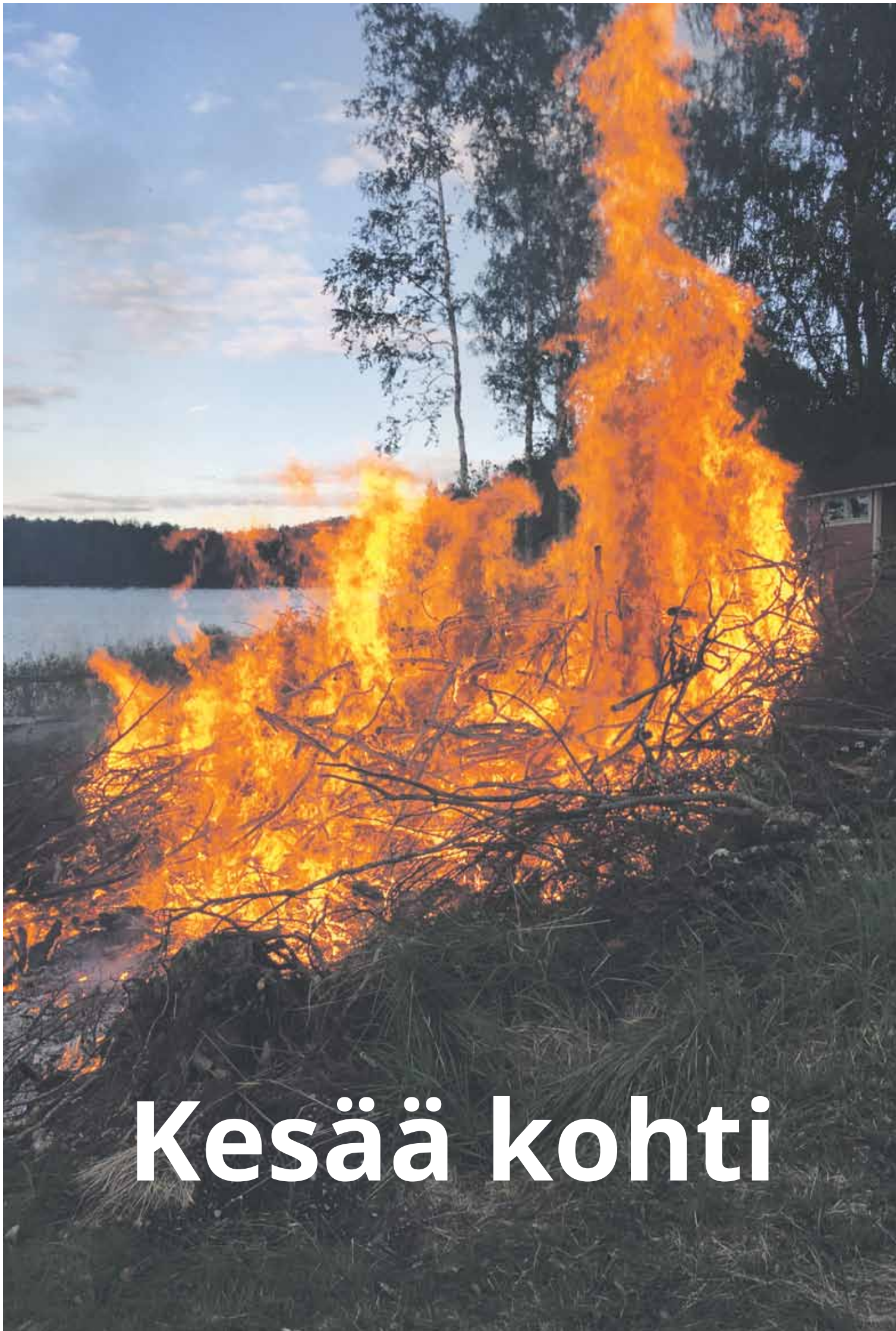

uusi invalidi

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry:n julkaisu 2/2019

Kesää kohti

Tässä numerossa:

Pääkirjoitus:
Liitossa hyvä
meininki
sivu 2

Näkökulma:
Osatyökyvyn
käsite on
epämääräinen
sivu 2

**Eduskunnan
oikeusasiamies
vastaa**
sivu 3

**20-luvun
hyvinvointimalli
-kirja**
sivu 4

**Onnistunut
työllisyyskokeilu
jatkuu uudessa
tilanteessa**
sivu 6

**Vaikeuksien
kautta ja
TyPan tuella kohti
työelämää**
sivu 7

**Henkilökohtainen
budjetointi sote-
palveluissa kaatui
Sipilän hallituksen
mukana**
sivu 8

**Yhdistykset
toimivat**
sivut 10-11

Terttu Simpanen:
On ilo auttaa
sivu 12

Pääkirjoitus 2/2019

Liitossa on hyvä meininki

Vasemmistoliitto ja Vihreät saivat vaaleissa 15 uutta kansanedustajapaikkaa. Sipilän hallitusrintama hävisi kaikkiaan 16 paikkaa. Hallituskautta neuvottelut ovat tätä kirjoitettaessa lähtökuopissa. Uudella hallituksella on haasteena pysäyttää sosiaalinen eriarvoistuminen, mikä eteni Sipilän kaudella. Sosiaali- ja terveystieteiden uudistamisessa tulisi valita terveyserojen kaventamisen, palvelujen parantamisen ja eriarvoisuuden poistamisen suunta. Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto on toistuvasti esittänyt maksuttoman perusterveydenhuollon palauttamista kaikille. Työterveyshuollon sairaanhoitopalvelujen piirissä olevat saavat nämä palvelut maksutta, mutta työelämän ulkopuolella olevat joutuvat niistä maksamaan.

Sotu-uudistuksen rakentamisessa tulisi lähteä perustulon suuntaan. Näin syntyisi edellytykset todelliselle aktiivimallille eli matalan kynnyksen työllistymiselle. Vammaista tai sairauden perusteella vajaatyökykyistä ei silloin rangaistaisi perustulon päälle tienatuista palkkatuloista.

Peruskoulun jälkeen ammatillisen koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle pysyvästi jäävien polkuja työelämään tulisi ryhtyä rakentamaan yhdessä niiden järjestö-, osuuskunta-, ja yritystoimijoiden kanssa, jotka ovat valmiita vastaanottamaan matalamman tuottavuuden työpanoksen. Tulisi luoda työssä oppimisen

järjestelmä, jossa peruskoulun ja ammatillisen koulutuksen ulkopuolelle oppimisvaikeuksien takia syrjäytyville luotaisiin yksilöllisiä polkuja työelämään. Sellaisia voisi syntyä yhteisöissä, joissa ihmisarvon mita ei ole menestyminen kynärpää-taktiikalla. Kaikilla meillä on sama ihmisarvo riippumatta siitä, opimme uutta hitaasti tai nopeasti. Yhteiskunnan tulisi kyetä ottamaan vastaan myös niiden työpanos, joille uuden omaksuminen tapahtuu pidemmän ajan myötä pitkäaikaissairaudesta tai vammasta johtuen.

Moni palaa loppuun äärimmilleen trimmatussa kilpailuyhteiskunnassa. Työterveyshuollon keinoja ennaltaehkäistä ja tunnistaa loppuun palamisen oireita työyhteisöissä ennen romahdusta, tulisi kehittää. Se olisi osa inhimillisen työkuultuurin luomista, johon nyky-yhteiskunnassa on varaa ja mahdollisuuksia jos yrityksissä ihmisarvo asetettaisiin korkeammalle kuin voiton maksimointi.

Kun moni kuitenkin tipahtaa ulkokehälle kiihtyneen kilpailun oravapyörästä, tulisi kehittää yhteisöjä ja palveluita, joiden kautta itsetunnon ja ihmisarvon annetaan palautua.

Tapaturma- ja sairausinvalidien Liitto on mielellään mukana näissä työelämän ja ihmisarvon uudistamisen talkoissa. Voimme ryhtyä järjestämään Vähäjärvellä työuupumuksen kokeneiden hyvinvointikursseja. Voimme ryhtyä järjestämään vam-

mautuneiden valmennuskursseja takaisin työelämään. Ikääntyneille suunnatut syrjäytymistä ehkäisevät kurssit ovat toimineet vuosikymmeniä liittomme tavamerkinä. Kun lomakotimme uusi ilmestään vuoden vaihteessa, edellytyksemme monipuolistaa kurssitoimintaamme paranivat olennaisesti.

Liitossamme on hyvä meininki. Kun valta on maassamme toivon mukaan vaihtumassa toimijoille, jotka kannattavat heikompienkin kan-

sankerrosten yhdenvertaisia oikeuksia, antakaamme paremman ja huomaanimman yhteiskunnan rakentamisessa oma panoksemme kehittämällä pitkäaikaissairaiden ja vammaisten yhteistoimintaa ja edunvalvontaa niin, että äänemme kuuluu paremmin ja tekemme tulevat tunnetuiksi.

Antti Holopainen

Tapaturma- ja sairausinvalidien liiton puheenjohtaja

Näkökulma: Rauno Glad

Osatyökykyisyyden käsite on epämääräinen

Puolueiden eduskuntavaalien vaaliteemoissa nousi usein esille osatyökykyisten henkilöiden työllistyminen. Arviolta 1,9 miljoonalla työllikäisellä suomalaisella on jokin pitkäaikaissairaus tai vamma ja heistä 600 000 arvioi tämän vaikuttavan työhönsä ja työmahdollisuuksiinsa. Vamma tai pitkäaikaissairaus estää liian usein työhön paluun tai kokonaan työelämään pääsyn. On myös arvioitu, että osatyökyvyttömyys koskettaa lähes jokaista suomalaista heidän työuransa aikana.

Osatyökykyisyyden käsite on epämääräinen ja siihen liittyen työkyky on käsitteenä tehtäväsidonnainen. Yleensä osatyökykyisyys tarkoittaa sitä, ettei työntekijä täysin selviydy työnsä asettamista vaatimuksista. Osatyökykyisestä puhuttaessa on

tiedettävä työn asettamat vaatimukset työntekijälle, kenestä tai mistä ryhmästä puhutaan. Onko henkilö osatyökykyinen vamman, terveydentilan, sairauden, työntekoedellytysten heikkenemisen, työkyvyttömyyden vai työkyvyn alentumisen vuoksi.

Poliitikot näkevät tämän asian niin, että osatyökyvyttömyys koskisi ainoastaan kehitysvammaisia. Edelleen myös työkeskustelut ovat supistuneet koskemaan ainoastaan osatyökykyisiä. Siksi heitä käsitellään sosiaalihuoltolain mukaan vammaisina.

Erikoista asiassa on myös se, ettei tiedetä osatyökykyisiin kuuluvista

ryhmistä, kuten mm. fyysisten, psyykkisten tai päihdeongelmien vuoksi työttömyyskortistoon joutuneista. Niistä, jotka ovat menettäneet osatyökykyeläkkeen ja elävät työttömyyskorvausten rajapinnassa.

Monen osatyökykyisen työllistyminen on vaikeaa, koska tietoa on vaikea saada. On totta, että edellisen hallituksen kärkihankkeena ollut osatyökykyisten työllistyminen ja työssä jatkaminen on hieman helpottanut tiedon löytymistä. On mm. satoja koulutettuja työkykykoordinaattoreita, mutta edelleen on paljon tehtävää. Lakiviidakko, joka on kietoutunut TE-keskusten ja Kelan toiminnan ympärille, on pienelle ihmiselle läpipääsemätön.

Rauno Glad
Rauma

Rauno Glad.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen sijainen Mikko Sarja. Kuva: Mikko Mäntyniemi/Oikeusasiamiehen kanslia.

Eduskunnan oikeusasiamies vastaa

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry sai vastauksen eduskunnan oikeusasiamiehelle tekemäänsä kanteluun koskien neurologisten potilaiden kuntoutusten kilpailutusta

Vastauksessaan 09.04.2019 eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen sijainen **Mikko Sarja** viittaa useita kertoja Sosiaali- ja terveysministeri **Pirkko Mattilan** vastaukseen hänelle esitettyyn kirjalliseen kysymykseen koskien Kelan kilpailutuksen painopisteen muuttamisesta 50 -50 suhteesta 20 - 80 suhteeseen, jossa ensimmäinen luku tarkoittaa hoidon laadun painottamista, ja toinen hinnan merkitystä tilauskilpailun palveluntarjoajien valinnassa. Kelan ministerille antaman selvityksen mukaan, vähimmäisvaatimuksena vaadittava laatu voi olla tasoltaan hyvin korkea, jos se hankinnan kohde huomioon ottaen on perusteltua. Siten Kelan näkemyksen mukaan halvalla hinnalla ei voi kompensoida laatua.

Ministeri Mattila ilmoittaa, että Kelan selvityksen mukaan vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen moniammatillisen yksilökuntoutuksen aikuisen neurologinen yksilökuntoutus hankittiin valtakunnallisesti ja tarjouskilpailuun osallistuneilta edellytettiin laadun varmistamiseksi kuntoutuspalvelun ja palvelukuvauksen pakollisten vähimmäisvaatimusten noudattamista. Tämä johti siihen, että useat palveluntarjoajat eivät osallistuneet lainkaan tarjouskilpailuun, koska eivät pystyneet täyttämään edellytettyjä minimivaatimuksia. Ministerin selvityksen mukaan, Kela valmistele uutta palveluntarjo-

ajien rekisteröitysmenettelyä, johon pääsemiseksi palveluiden tuottajat sitoutuvat uudistettujen vähimmäisvaatimusten täyttämiseen. Palvelutuottajarekisterin pitäisi valmistua vuonna 2020.

Tämän lisäksi eduskunnan apulaisoikeusasiamies Mikko Sarja kiinnittää huomiota Kelan valtuutettujen tilaamaan ulkopuoliseen selvitykseen Kelan vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen hankinnoista. BDO Audiator tarkasteli vaativan lääkinnällisen terapiapalvelun kilpailutuksen tarjouspyyntö-, tarjous-, ja hankintapäätösaineistoja yksilöterapioiden osalta. Selvitysraportissa Kellalle annettiin useita suosituksia. Yhtenä suosituksena oli, että kuntoutujan etu (kyky vaihtaa terapeuttia ja matkustaa) tulisi huomioida ensisijaisena. Lisäksi kuntoutus- ja kuntoutuspalveluryhmän osaamista ja resursseja suositeltiin vahvistettavan riskien hallinnan alueella, jotta riskit pyritään ajoissa tunnistamaan ja toteuttamaan riittävän kattavat hallintatoimet.

Kelan valtuutetut edellyttävät Kelan tuovan toimenpide-esityksen yleiskokoukselle kevään aikana. Kelan pääjohtaja **Elli Aaltonen** käynnisti jo syksyllä 2018 selvityksen hankintojen kehittämistä ja mahdollisista lainsäädännön muutostarpeista.

Yllä olevaan viitaten ja käytettävissä olevien tietojen perusteella apulaisoikeusasiamiehen sijainen katsoo, ettei asiaa ole perusteltua ryhtyä tutkimaan enemmälti oikeusasiamiehen laillisuusvalvontatoimin tässä vaiheessa.

Pienet ja painavat

Göteborgin yliopiston laaja seurantatutkimus Alzheimerin taudin kehittymisestä yllättää

Yliopiston tutkijat seurasivat 800:dan 47 -vuotiaan naisen toimeliaisuutta alkaen vuodesta 1968 aina vuoteen 2012, jolloin tutkimusryhmäläisille oli kertynyt ikää kunnioitettavat 91 vuotta. Neljäsosalle tutkimukseen osallistuneista kehittyi muistisairaus. Aikaisemmat tutkimukset ovat keskittyneet ikäihmisten fyysisen kunnon kohentamiseen ja todentaneet sen positiivisen vaikutuksen Alzheimerin taudin hidastamisessa.

Neurology-lehdessä julkaistussa Göteborgin Yliopiston tutkimuksessa korostui kaiken tekemisen merkitys muistisairauksien ehkäisyssä; kävely, kuntosali ja kulttuuriharrastukset toimivat tehokkaina hidasteina Alzheimerin taudin kehittymistä vastaan.

Tutkimusryhmä oli jaettu kolmeen joukkoon, jossa ensimmäinen ei harrastanut fyysisesti juuri mitään, toinen oli aktiivinen ja urheili ja kolmas oli tältä väliltä eli käveli, pyöräili tai kävi uimassa muutaman kerran viikossa. Urheilullisessa ryhmässä ilmeni puolet vähemmän muistisairautta kuin vähän liikkuvien kesken. Viimeksi mainitussa ryhmässä kulttuuria harrastavien osalta Alzheimerin tautia ilmeni selvästi muita vähemmän. Lukeminen, virkkaaminen, ristinanatehtävien ratkominen ja esim. kuoroharrastus laski sairastumisriskiä jopa lähes 50 %.

"Tutkimus osoittaa, että muistisairauksien torjuntaan on olemassa monia metodeja ja on yhtä tärkeää korostaa kulttuuriharrastusten kuin liikunnan merkitystä muistisairauksien ehkäisemisessä", toteaa **Ingmar Skoog** Göteborgin Yliopiston Ikääntyminen ja Terveys tutkimuskeskuksesta.

POTKA vaatii: Pitkäaikaissairaalla oltava varaa hoitaa itseään

POTKA on 44:n potilas- ja kansanterveysjärjestön verkosto, joka vaatii palvelu-, matka- ja lääkemaksukattojen yhdistämistä yhdeksi maksukatoksi, jonka taso vastaa yhden kuukauden takuueläkettä eli 785 euroa. Suomessa maksukattojen taso on huomattavasti korkeampi verrattuna muihin Pohjoismaihin, esim. Ruotsissa vastaavatyypinen maksukatto on tasoltaan alle 500 euroa. Suomen vastaava luku on kolminkertainen, joka vuosittaiset maksukatot yhteenlaskettuna on tällä hetkellä yli 1500 euroa.

Neljä jäsenjärjestöä tiedusteli ennen vaaleja eduskuntapuolueiden kantaa nykyiseen maksukattojärjestelmään ja puolueet ilmoittivat olevansa joko yksiselitteisesti lääkekaton jaksottamisen ja maksukattojen yhdistämisen kannalla, tai pitävänsä niitä selvittämisen arvoisina vaihtoehtoina.

POTKA -verkosto, yhdessä toimintaa koordinoivan Suomen sosiaali ja terveys ry:n (SOSTE) kanssa ehdottaa, että hallitusohjelmaan kirjataan seuraavaa:

Tavoitteeksi asetetaan sairastamisen kustannusten pienentäminen hallituskauden aikana, jotta kaikilla on varaa tarvitsemaansa hoitoon ja lääkkeisiin. Tätä varten perustetaan työryhmä, joka selvittää sairastamisen omavastuiden eli lääke-, matka-, ja terveydenhuollon palvelujen maksukattojen yhdistämistä ja vuosittaisen lääkekaton jaksottamista useampaan erään.

Traficomin oma selvitys taksikilpailun vapauttamisesta on karua luettavaa erityisryhmille

Traficom (Liikenne- ja viestintävirasto) julkaisi 21.03.2019 ensimmäisen seurantatutkimuksen taksimarkkinoiden vapauttamisen ja KELA-kyytien kilpailutuksen vaikutuksista. Erityisryhmät tuntevat taksimarkkinoiden vapautumisen hyvin. Kolme neljästä erityisryhmien vastaajasta pitää markkinoiden vapautumista huonona asiana.

Ongelmat korostuvat taksin saatavuudessa, palvelutasossa ja turvallisuudentunteen katoamisessa. Esteetöntä ajoneuvoa tarvitsevista 37 % arvioi saatavuuden olevan huono tai erittäin huono. Kaksi kolmesta vastanneista arvioi tarvettaan vastaavan taksin saatavuuden heikentyneen vähintään jonkin verran taksimarkkinoiden vapautumisen seurauksena. 46 % arvioi turvallisuuden heikentyneen. Useimmin mainitut syyt heikentymiseen olivat riski jäädä vaille tarvitsemaansa avustusta (67 %) ja esteettömän ajoneuvon puutteellinen turvallisuus (47 %). Erityisryhmien vastaajista kaksi viidesestä on joskus tehnyt valituksen taksiliikenteessä saamastaan palvelusta. Yleisimmät syyt olivat, että taksi ei tullut sovittuun aikaan (57 %) tai jätti kokonaan tulematta (49 %). Niistä, jotka eivät ole tehneet valitusta, 54 % kokee, että heillä kuitenkin olisi ollut joskus syytä valituksen tekemiseen.

Myös taksiliikenteen yrittäjät ja taksinkuljettajat suhtautuvat taksimarkkinoiden vapautumiseen pääasiassa kielteisesti: yli 60 % vastaajista pitää markkinoiden vapautumista melko tai erittäin huonona asiana.

Lähde: Traficom.fi

20-luvun hyvinvointimalli

Tampereen yliopiston sosiaalipoliitiikan emeritusprofessori **Jari Heinonen** päivittää **Pekka Kuusen** kirjoittamaa *60-luvun sosiaalipolitiikka*-klassikon näkökulmaa nykypäivään. Heinonen kysyy kirjassaan, mitä hyvinvointimallimme pelastamiseksi voidaan ja pitää tehdä, että 2020-luku ja sitä seuraavat vuosikymmenet olisivat hyvinvointimallin rakentamisen vuosikymmeniä.

Hyvinvointimallin uudistaminen on mahdollista, mutta se vaatii yhteistä tahtoa ja sellaista liikettä tai blokkia, joka uudistuksen kykenisi toteuttamaan. Jari Heinosen mukaan uuden hyvinvointimallin luominen edellyttää vähintäänkin kuuden askeleen eteenpäin ottamista. Nämä hyvinvointimallin sosiaaliset innovaatioaskeleet ovat; työn jakaminen ja uudistuva veropolitiikka, uudistuva sosiaaliturva, uudistuva julkis palvelumalli, yhteisöllisyys, sosiaaliset verkostot ja valtaistuimet, demokratia ja osallistava itsehallinto, talouden laajentuva demokratia ja siihen liittyvät tasa-arvo ja vapaus.

Heinosen mielestä on suuri tarve välittämistä ja yhteisöllistä huolenpitoa korostavalle puhe- ja toimintatavalle. Välittämisen kulttuuriin pohjautuvasta uudesta hyvinvointi-

mallista on mahdollista luoda ja ranskentaa päävastavoima yksilölliselle markkina- ja kilpailukulttuurille. Uuden hyvinvointimallin ytimen voi Heinosen mukaan tiivistää, Ranskan vallankumouksen tapaan, kolmeen sanaan: Osallisuus, täysivaltaisuus demokratia.

Faktapohjaltaan vankka kirja nostaa esille hyvinvointimallimme kolme keskeistä haastetta. Tarkastelun kohteina ovat erityisesti kysymykset köyhyydestä, osallisuudesta ja vallasta. *Suomalainen yhteiskunta on kasvavien erojen ja sosiaalisten ongelmien yhteiskunta. Samalla se on myös kovenevien arvojen ja lisääntyvien leimojen yhteiskunta. Köyhyydestä on tullut laaja ongelma suomalaisen yhteiskuntaa. Kovenevilla kilpakentillä jotkut voittavat ja jotkut häviävät. Köyhyydestä ja siihen kytkeytyvistä rakenteellisen alityöllisyyden ongelmista on taas tullut sosiaalisen kysymyksen ydinteema. Osallisuuskysymyksellä Heinonen tarkoittaa suurten muutosten pyörteissä monet erilaiset väestöryhmät vähä vähältä menettävät sosiaalisia verkostojaan ja muita tärkeitä tukirakenteita. Köyhyys on usein myös ihmissuhteita ja verkostoista luopumista, niiden menettämistä. Ystävän, naapurin, läheisten tai oman kerhon tai järjestön*

huolenpidon menettäminen on aina kohdalle sattua kova isku. Kysymys on sosiaalisesta syrjäytymisestä, jonka tärkeä osa-alue on yksinäisyys. **Valtakysymyksellä** Heinonen tarkoittaa joidenkin ryhmien pois sulkemista yhteiskunnallisesta vallankäytöstä ja vaikuttamisesta. Poliittiset institutiot edustavat nykyisin pääosin vain vauraita kansalaisia. Poliittikka ja valta eriytyvät ja ohenevat. Läheskään kaik-

ki kansalaiset eivät enää voi vaikuttaa samalla tavalla yhteiskuntaan ja oman etujensa toteutumiseen kansalaisympäristönä, palvelujen käyttäjinä ja kuluttajina. Erityisesti yhteiskunnan huonoosaisten joukko on jäämässä niin poliittisilla kuin monenlaisilla edunvalvontamarkkinoillakin voimattomaksi ja kovin hajanaiseksi ryhmäksi.

Kirjassaan Heinonen asettaa Suomen hyvinvointimallin suurennuslasinsa alle, unohtamatta tarkastella sen viime vuosina kohtaamia vakavia ongelmia. Kahden syvän talouselämyksen ja niiden myötä vakiintunut yhteiskuntapolitiikka ovat haastaneet Suomen mallin. *"Uusliberalismi on pääoman vallan viimeisin muoto, jonka ytimenä on finanssivirtojen sääntelemättömyys, sosiaaliturvan leikkaukset, julkisten palvelujen kilpailuttaminen, ulkoistaminen ja yksityistämisen"*, Heinonen toteaa.

Jari Heinonen, (1953). YTT, tietokirjailija ja sosiaalipolitiikan emeritusprofessori Tampereen yliopistossa. Kirjallinen tuotanto kattaa yli 200 julkaisua.

Tsil:n toimisto

Työterveyslaitoksen tilastotutkimus herätti enemmän kysymyksiä kuin antoi vastauksia

Työterveyslaitos julkaisi näyttävässä tiedotustilaisuudessa professori **Eira Viikari-Junturan** ja erikoistutkija **Taina Leinosen** tilastomateriaaliin perustuvan selvityksen työeläkekuntoutuksen vaikutuksista suhteessa käytettyihin resursseihin. Vertailuryhmänä oli työelämässä mukana olevia ja samanlaisista vaivoista kärsiviä henkilöitä, jotka eivät olleet osallistuneet kuntoutukseen. Tarkastelun kohteena oli tuki- ja liikuntaelinten sairauksiin ja mielenterveyden häiriöihin liittyvä kuntoutus.

Tutkimustulos antoi ymmärtää, että käytettyihin resursseihin nähden tulokset olivat vaatimattomia; työhön osallistuminen nousi kuntoutuksessa olleilla 7,2%:a suhteessa vertailuryhmään, joka jatkoi työelämässä ilman tukitoimia. Tutkimus herätti paikalla olleiden työeläkekuntoutuksesta vastaavien tahojen edustajissa kiivasta kritiikkiä.

Eriyistä huomiota herätti tutkimusajankohta, joka rajoittui vuosiin 2008 - 2010 ja jonka jälkeen lainsäädäntö on muuttunut useaan otteeseen. Tämän seurauksena kuntoutuksesta rajattiin pois lähes puolet mm. työttömät. Sairauksien vaikeusastetta tai kuntoutuja- ja verrok-

kiryhmien diagnoosijakaumia ei pystytty rekisteritutkimuksessa raportoimaan. Tarjotun koulutuksen sisällöstä ei myöskään ollut mitään tietoa.

Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen ylilääkäri, dosentti **Maija Haanpää** korosti, että lainsäädännöllä on pyritty tukemaan työhön palaamista, eikä tämä tutkimus huomioi mahdollisten työn muutosten vaikutuksia. Kaiken kaikkiaan tutkimuksen pohjaksi valittu seuranta-aika koettiin epäonnistuneeksi ja sen antamat tulokset nykykäytäntöä huonosti vastaavaksi.

Maija Haanpää ilmaisi pettymyksensä siihen, ettei alan keskeisten toimijoiden mielipidettä tai tietoa hyödynnetty tutkimusta valmisteltaessa. Lopputuloksena oli tilastotutkimus, joka vastasi huonosti alan tarpeisiin sekä antoi vanhentunutta ja erittäin rajoitunutta tietoa. Positiivisena puolena nähtiin tarve kuntoutujien pitkäaikaiselle seuranta-tutkimukselle ja yhteistyön kehittäminen eläkekuntoutuksesta vastaavien tahojen kanssa.

Työterveyslaitoksen johtaja **Jorma Mäkitalo** totesi, että työeläkekuntoutuksen paremman vaikutuksen saamiseksi pitää selvittää,

Eläkeyhtiö Ilmarisen edustaja, ylilääkäri Maija Haanpää antoi tiukkaa palautetta Työterveyslaitoksen tilastotutkimuksesta.

miten palveluja tulisi kehittää, sekä missä määrin kuntoutukselle vaihtoehtoisia tai sitä täydentäviä toimenpiteitä kannattaisi hyödyntää.

Tilaisuuteen osallistuneille kävi selväksi, ettei tavoitteen saavuttami-

seen riitä ainakaan tilastotutkimus, jonka tarkastelu-aika on vanhentunut, niin sisällön kuin lainsäädännönkin osalta.

Tsil:n toimisto

Kevätkiireitä länsirannikolla

Pienessäkin omakotitalossa on ne jokakeväiset omat rituaalinsa, jotka suurella antaumuksella suoritetaan. Tontilta kaadatin kolme isoa puuta. Jotta hiilen tasapaino ei täysin romahtaisi, istutin pihalle kolme riikunan tainta. Meillä on jo ennestään kaksi satoa tuottavaa riikunaa. Kypsinä niiden hedelmät ovat maukkaita, mutta hilloksi tai kiisseliksi niistä ei ole.

Syksyisin kun olen käynyt postilaittikolla, naapurin riikunapuun hedelmiä täynnä olevat oksat kurkottavat aidan yli. Ja kuinka hyviltä ne maistuivatkaan, paljon parempia kuin omasta puusta! Kerroin kierrellen kaarrellen naapurille, että heidän riikunat ovat mahdollisesti maukkaampia kuin meidän, kun värikin on yhtä tumma kuin luumuissa. Rouva katsoi minua tutkivasti. Hymyili ja kaivoi minulle kolme riikunan juuriversoa. Yksi niistä on yli kaksi metriä pitkä.

Joten tänä tai ensi vuonna siitä saa maistiaisia.

Joka kevät on saanut vaihtaa marjapensaiden tukikehikkoja. Maanrajasta pystyputet lahoavat muutamassa vuodessa ja katkeavat. Vein tässä vanhoja suksia Porin kierrätyskeskukseen. Ja kyllä oli muovisia suksisauvojakin paljon tarjolla. Minulla välähti ja keräsin niitä runsaasti aution. Nyt vaihdan katkenneet marjapensaiden tukipuut suksisauvoihin. Poikkirimaankaan ei tarvitse nau-

ta. Sen kun laittaa kädensijanlenkistä roikkumaan.

Vähitellen olen vaihtanut punaisia

karviaisia vihreämarjaisiin. Punaisista tulee liian voimakkaan makuista kiisseliä. Vihreitä karviaisia on vielä-

kin pakasteessa. Kotihoidossa olevat lapset pyytävät usein niistä tehtyä kiisseliä. He ovat mainioita makuuomareita. Syksyisin keitän suuriksi päässeistä kesäkurpitsa- ja puolukoiden kanssa hilloa. Se on lapsille suurta herkkua! Neljävuotias poika pyytää, että hän saisi niitä kurpitsanpaloja reilusti lautaselle. Ne syödään jälkiruokana, kun lautanen on ensin tyhjänä. Ja kyllä eturuoka menee nopeasti alas.

Kesäkurpitsoja kasvaton taas tänä vuonna n. 10 kappaletta. Ensimmäisiä taimia pidän muutaman viikon kasvihuoneessa, että pääsevät hyvään kasvuvauhtiin. Siirrän ne sitten avomaalle. Ensimmäiset hedelmät olen saanut kesäkuun lopussa. Siitä olen leikannut aamuisin reilun siivun kauraleivälle ja juustoa päälle. Sitten mikroon niin, että juusto sulaa. Ja vot, kun on hyvää! Tätä herkkua riittää syksyn pakkasiin asti.

Pikkulinnuille tein pari pesäpönttöä. Kun tunkilla painelin kaadettua mäntyä takkapuuksi oksa teki pinta-puuhun 27 millin reiän. Juuri sopiva pikkulinnulle. Nurkista löytyi vielä sopivasti muut tykötarpeet. Talitinttipari on jo vallannut ainakin toisen, vähän erikoisen näköisen pöntön.

Näin se kevät tässä kuluu ja kesä tulee omine kiireineen eläkeläisellekin.

Antti Kallio
Luvia

Kyllä kansa tietää -tai sitten ei

Kyllä kansa on sitten kiittämätöntä! Uhrasin kymmenen vuotta elämästäni politiikalle ja mikä on lopputulos? Ulos!

Vuosikymmenen vaihteessa minut valittiin Timon varasijalle Europarlamenttiin ja kaksi pitkää vuotta jouduin odottamaan, että hän ymmärtäisi lähteä takaisin Suomeen. Viisi tuskantäyteistä vuotta Brysselissä opettivat, että ruhtinaallinen palkka ei korvaa sitä henkistä tuskaa jota jouduin kokemaan yrittäessäni selvittää mitä minä oikeastaan EU:n parlamentissa haluaisin tehdä.

Onneksi minut valittiin Suomen eduskuntaan ja kohta pian pääsin ministeriksi. Hallitusvastuu: Mitä siitä oikein voi sanoa? Eurooppa-, urheilu- ja kulttuuriministerinä sitä on monessa mukana. Täytyy todeta, että kyllähän se jännitti. Lahden MM-kisoissa sitä mietti, että jos kuitenkin joku meidän urheilijoista taas... No, ne meni ihan hienosti. Ei ole mikään salaisuus, että puolueen sisällä tuli sitten kesällä pientä kähinää.

Onneksi Juha oli reilu kaveri ja antoi meidän vastuunkantajien jatkaa. Hetki meni ennen kuin keksittiin hyvä nimi; värejä ei ollut montaa jäljellä ja kun valkoisella tulevaisuudella oli liikaa historiallista painolastia, niin päädyttiin siniseen - ruskeakin oli tarjolla.

En voi kuin ihailia sitä päättäväsyyttä jolla ministerimme jatkoivat. Jari oli jo ihan loppu, kun veti alussa oikeusministerinkin salkkua peräsään, mutta miten hän jaksoikaan puolustaa työttömien aktiivi-mallia kyselytunneilla! Timo reissasi ja vaikka henkilökohtainen ja Suomen kanta vähän löivät kapuloita rattaisiin naisten oikeuksissa, niin ulkoministeri jatkoi kaatumistaan eteenpäin.

Ja kuinka kansa rakastikaan Jussia! Kaikilla keskustelupalstoilla ja missä vain netissä hän oli kaikkien aikojen paras puolustusministeri. Sitten tuli vaalit. Nyt meitä ei ole enää yhtään. Timo sopersi jotain esi-isien totuudesta, että kyllä kansa tietää.

Mitä? En ymmärrä, kuinka näin hyvin toiminutta porukkaa tällä tavoin rangaistaan. Meitä populistiksi kutsuttuja on usein haukuttu helpoheikeiksi, jotka eivät vastuullisen tehtävän saatuaan kestä painetta. Mutta mehän kestimme; urhoollisesti veimme eteenpäin hallituksen yhteisesti sopimaa sanomaa. Sanoma oli mikä oli, mutta me kyllä yritimme.

Minun osaltani tämä saa nyt riittää! Uhrasin kymmenen vuotta elämästäni politiikalle ja puolueelle (kahdelle, jos tarkkoja ollaan), jonka linjasta en ole koskaan ollut aivan varma. Nyt lähden kalaan ja toivon, että joku vielä voimissaan oleva puolue tarttuu syöttiin.

"Pettynyt"

(julkaisemme tämän kirjoituksen poikkeuksellisesti nimimerkillä säästääksemme asianomaista enemmältä pilkalta ja panettelulta)

Toimituksen majakanvartijat

Oululaiset liikkeellä

Mietimme kerhossamme, mikä olisi seuraava reissumme. Rokua Spa tarjosi sopivasti 3 päivää kestävästä Eläkeläisten kevätkirjauksen huhtikuun lopulla. Päätimme lähteä porukalla ja niin meitä lähti sinne 20 iloista matkalaista. Rokua oli järjestänyt meille liikunnallista ohjelmaa, jäkäläjumppaa ulkona, vesijumppaa, senioritanssia ja lopuksi bingoa. Sää suosi meitä; aurinko paistoi taivaan täydeltä, joka innosti väliajoilla liikkumaan Rokuan mäkisessä maastossa. Ja joka ilta oltiin iltatansseissa!

Kotiin lähdimme virkistäytyneinä ja onnellisina onnistuneesta matkasta.

Kuvassa olemme jo lähtötunnelmissa odottamassa linja-autoa. Nyt sitten suunnittelemaan kesän ohjelmaa.

Onnistunut työllisyyskokeilu jatkuu uudessa tilanteessa

Elokuussa 2017 alkanut ja vuoden 2018 loppuun saakka kestänyt Pirkanmaan työllisyyskokeilu sai myös valtakunnallista myönteistä huomiota. Tampereen ja ympäryskuntien sekä Punkalaitumen ja Sastamalan kokeilun piirissä oli yli 2000 työtöntä.

Työpaikkojahan mikään kokeilu ei luo, mutta valmius olemassa olevien työpaikkojen vastaanottamiseen kasvoi merkittävästi kuntoutuksen ja muiden tukitoimien avulla. Moni työllistyi ja vielä useampi pääsi uudelleen tai ensi kertaa kiinni työhaun ja työelämän usein mutkikkaisiin kuvioihin.

Maan hallituksen linjausta lopetetaan alueelliset työllisyyskokeilut kritisoitiin voimakkaasti ja pelättiin tehdyn työn menneen hukkaan. Tilanne ei kuitenkaan ole niin huono kuin ennakoitiin.

- Työmarkkinatukea tai peruspäivärahaa saaneet ovat palanneet tämän vuoden alusta TE-toimistojen asiakkaiksi, mutta tamperelaiset työnhakijat pääsevät edelleen työllisyyspalvelujen asiakkaiksi. Työnhakija voi edelleen asioida työllisyyspalveluissa ja henkilökohtaisen OMA-valmentajan kanssa, Tampereen kaupungin työllisyysjohtaja **Regina Saari** vakuuttaa.

Tämä koskee kaikkia työtä vailla olevia, myös vammaisia ja vajaatyökyisiä sekä muita erityisryhmiä. Tosin kokonaisvastuuta erityisryhmistä ei enää ole.

Tehty työ luo uutta pohjaa

Tampereen työllisyyspalvelujen palvelupäällikkö **Tommi Eskosen** mukaan päättyne kokeilu oli osa kokeilulainsäädäntöä. Sen taustalla oli kuntien monipuolinen kokemus työllisyyden hoidosta.

- Kokeilun sanottiin päättyvän maakuntamalliin siirtymisen vuoksi, mutta perustelu olisi voinut olla jokin muukin. Taustalla oli edellisen hallituksen hyvin markkinavetoinen kasvupalvelu-uudistus, joka pyrittiin toteuttamaan edellisen eduskunnan ja hallituksen kaudella. Ei haluttu siirtää erilaista mallia uuteen tilanteeseen "häiriötekijänä", Eskonen sanoo.

Niin tai näin, mutta tehty työ on luonut pohjan, jolta voi jatkaa uudessa tilanteessa. Eskonen arvioi, että kuntien rooli työllisyyspalvelujen toteuttajana tunnustetaan ja tunnustetaan.

- Kokemukset työllisyyskokeilusta ovat erittäin hyviä kaikilta tahoilta, erityisesti työttömiltä itseltään. Uusi tilanne vuoden alusta tuo tietenkin omat haasteensa, mutta ne ovat käytännön työssä ratkaistavia asioita. Koska Pirkanmaan ja etenkin Tampereen työttömyys on ollut valtakunnallista keskitasoa suurempaa, työllisyysvaikutukset eivät näy kovin

nopeasti.

Kokeilu osoitti pitkäaikaistyöttömien palvelujen riittämättömyyden, jossa on saatu muutosta parempaan. Myös kuntatalous on hyötynyt kokeilusta ns. sakkomaksujen eli Kelan maksaman työmarkkinatuen kuntarahoitusosuuden alenemisen myötä.

- Kokeilussa on kehitetty toimintamalli, jolla Kelan ammatilliseen kuntoutukseen on saatu aiempaa laajemmin työttömiä, joilla on terveydellisiä rajoitteita. Heille henkilökohtainen palvelu on tietenkin ollut erityisen tärkeää. Työnantajien asenteisiin vammaisia ja vajaatyökyisiä kohtaan olemme voineet vaikuttaa

Tommi Eskosen mukaan kokeilussa on kehitetty toimintamalli, jolla Kelan ammatilliseen kuntoutukseen on saatu aiempaa laajemmin työttömiä, joilla on terveydellisiä rajoitteita. - Heille henkilökohtainen palvelu on tietenkin ollut erityisen tärkeää.

lähinnä julkisen keskustelun kautta.

Kuntien hankintoihin työllistämisehto

Uudelle eduskunnalle ja hallitukselle pitää lähettää rehellistä viestiä menestyksistä ja epäonnistumisista työllisyyden hoidossa. Sama pätee kuntatalouteen ja kunnalliseen päätöksentekoon.

- Kuntien hankintoihin on mahdollista sisällyttää työllistämisehto. Kyse ei ole pikkusummista. Tampereen kaupungin noin 900 miljoonan euron hankinnoista arviolta 400 miljoonaa euroa on sellaisia, johon voidaan luontevasti kytkeä kolmen pro-

sentin työllistämisehto, Eskonen toteaa.

Koko maan mitassa kyse on todella isoista summista. Eskonen muistuttaa, että työllisyysasteen nostaminen on hallituksen asialistalla, olipa hallituksen koostumus mikä tahansa. Myös kuntien kokemukset työllisyyskokeilusta ovat erittäin hyviä kaikilta tahoilta, erityisesti työttömiltä itseltään. Uusi tilanne vuoden alusta tuo tietenkin omat haasteensa, mutta ne ovat käytännön työssä ratkaistavia asioita. tulee sitoutua tähän tavoitteeseen poliittiset rajat ylittäen. Siitä hyötyvät kaikki työttömät, myös vammaiset ja osatyökykyiset.

Kysymykset ilman vastauksia

Valitettavasti näihin kysymyksiin ei ehditty saada vastauksia lehtemme aikataulun puitteissa:

- Miten Pirkanmaan työllisyyskokeilu toimi vammaisten/osatyökykyisten näkökulmasta?
- Joko tuloksia näkyi tai millä aikataululla niitä on odotettavissa?
- Miten osatyökykyisten palvelut jatkuvat tämän vuoden alusta alkaen uudessa tilanteessa kokeilujakssoon verrattuna?

Teksti ja kuva:
Hannu Oittinen

Tutkimus arvostaa Pirkanmaan kokeilua

Pirkanmaan työllisyyskokeilusta on ehditty tehdä jo tutkimus, vaikka sen lopulliset vaikutukset näkyvät vasta vuosien kuluessa. Tutkimukset tekijät ovat työllisyyspolitiikan asiantuntijat **Robert Arnkil**, **Timo Spangar** ja **Esa Jokinen**. He toteavat, että Pirkanmaan työllisyyskokeilu oli kansallisesti merkittävä hanke lyhyestä kestostaan huolimatta.

Vuoden 2018 aikana kokeilun piirissä oli yli 32000 asiakasta, heistä suurin osa oli Kelan työttömyysturvan piirissä. Pelkästään Tampereella kuntaosuuden piirissä olevia asiakkaita oli noin 10000 ja 90 prosenttia heistä kuului kokeilun vastuulle. Henkilökohtaisia tapaamisia OMA-valmentajan kanssa oli 26600.

Kokeilu toi kaivattua lisävoimaa palveluihin, sillä Tampereella työntekijöiden määrää kasvatettiin aiemmasta 70 henkilöstä yli 200:aan. Palveluihin ja niihin liittyviin ostopanostettiin voimakkaasti ja kokeilukuntien aktiivointiaste nousi 25 prosentista

35-40 prosenttiin. Näiden toimien seurauksena työmarkkinatuen kantaosuudessa saavutettiin 6,8 miljoonan euron (-16,6 prosenttia) säästöt.

Järkeä päässä ja jalat maassa

Kokeilun yhteydessä on käytetty työvoimapolitiikan ja työvoimapolitiikan ekosysteemin käsitettä nostamaan esiin Pirkanmaan kokeilun yhden keskeisen piirteen, eli perinteistä työvoimapolitiikkaa laajempaan alueellis-paikallisten voimavarojen yhdistelyn tavoittelun, uudenlaisen työllisyyden edistämisen 'rajoilla työskentelyn' ja yhteistyön tavoittelun.

Tämä malli tai idea ei ole tullut tyhjältä, vaan sitä on edeltänyt pitkä sekä alueellis-paikallinen aikaisempi kehitystyö (myös rakennerahaston hankkeissa) niin Tampereella, kuin muuallakin Pirkanmaalla tapahtunut kehitys, joissa hyvin monella tavoin kokeilun ideat ovat esiintyneet eräänlaisena prototyypinä.

Kokeilun yhteydessä on käytetty myös sähköisiä palveluja, kuten

asiakkaan aktiivoinnin tueksi kehitetty tekoälysovellus Botti. Pirkanmaalla on kuitenkin pidetty jalat maassa, joten digipalveluja on käytetty vain muiden palvelujen tukena.

Työllisyyskokeilun taustafilosofian suhdetta digipalveluihin on arvioitu seuraavasti: Ennen kuin yhtään digipalvelua (tai mitä tahansa palvelua) hankitaan, tulee ratkaisua miettiä aina asiakkaan ja prosessin näkökulmasta. Jos ratkaisu ei tuo lisäarvoa, se täytyy unohtaa. Tämä on ollut kantava ajatus työllisyyskokeilussa.

Hannu Oittinen

Kohti laajaa työelämä- ja ihmislähtöistä työvoimapolitiikan ekosysteemiä

- Pirkanmaan työvoima- ja yritys- palvelujen alueellisen kokeilun tutkimus

Robert Arnkil, Arnkil Dialogues
Timo Spangar, Spangar Negotiations

Esa Jokinen, Benefit Studies

Vaikeuksien kautta ja TyPan tuella kohti työelämää

Tamperelainen Pirjo Kivistö on nainen parhaassa iässä, 47 vuotta, mutta vasta nyt hän on matkalla kohti toivottavasti kestäväää työelämää. Yritystä ei ole puuttunut aiemminkaan, mutta kohtalo on kasannut esteitä hänen tielleen.

- Peruskoulun jälkeen tein yhtä ja toista, sitten olin kotiäitinä kymmenen vuotta ilman ammattia. Sain neljä lasta vuosina 1997-2002, mukana oli kaksoset. Olin kotona kunnes kaksoset täyttivät kolme vuotta. Jouduin olemaan synnynnäistä sydänvikaa sairastavan pojan kanssa paljon sairaalassa, se määritteli paljon arkeamme, Kivistö muistelee parin vuosikymmenen takaisia asioita.

Kun kaikki kaatuu päälle

Kivistön täytyy välillä oikein pinnittää muistiaan, mitä milloinkin tapahtui, käännteitä on ollut yksi toisensa perään.

- Sitten oli SPR:n Kontissa palkkatuetussa työssä vajaan kaksi vuotta, tein erilaisia myyjän hommia. Sen jälkeen suoritin myyjän ammattitutkinnon (Unic), olisin halunnut vaatekaupan myyjäksi, mutta astma esti sen mahdollisuuden. Tein vaihtelevasti lastenhoitohommia, joita olen tehnyt nuoresta asti.

Taas tuli uusi vaihe ja Kivistö haki työvoimapoliittiseen lähiavustajan koulutukseen, jonka jälkeen oli työtä puoli vuotta kotihoidon puolella.

Pirjo Kivistö aloitti toukokuun puolivälissä osa-aikaisessa työssä. - Nyt kokeillaan onko minusta normaaliin työelämään. Toivon kaiken menevän vihdoin hyvin.

Hän haki uudelleen lähihoitajan koulutukseen, josta hän valmistui 2015. Seuraavaksi oli vuorossa yksi pidempi sijaisuus varhaiskasvatuksessa.

- Samaan aikaan erosin lasteni isästä ja pojan sairaus kuormitti pal-

jon. Koko ajan pyrin kuntoutukseen ja työhön. Tampereen työllisyyspalveluihin hakeuduin ihan itse. Mutta kun kaksoseni joutuivat sairaalahoitoon, se oli jo liikaa minulle ja mentin työkykyäni.

Työkykyä kokeillaan nyt

Pirjo Kivistön sinnikkyyttä ja oma-toimista yrittämistä kuvaa se, että on hakeutunut kaiken mahdollisen avun piiriin, ollut esimerkiksi hervantalaisessa Yhdessä Selviytymisen Tuessa mukana. Vuosien henkinen kuormittavuus aiheutti koliitin (haavainen paksusuolentulehdus), jota seurasi sairausloma. Pääsy mielenterveyspalveluihin auttoi hänet keskustelemaan sairaanhoitajan ja psykologian opiskelijan kanssa useita kertoja.

- Tämän kaiken lisäksi hakeuduin työkykykartoitukseen ihan itse. Sitä ihmeteltiin, kun sinne asiakkaat ohjataan yleensä. Tiimissä oli sairaanhoitaja, sosiaalityöntekijä ja lääkäri, minulle kirjoitettiin B-lausunto masennuksen vuoksi Kelan laitostuntoutukseen kolme kertaa viiden päivän jaksoihin.

Yksi asia johtaa toiseen, hyvässä ja pahassa. Tässä tapauksessa päästiin liikkeelle hyvään suuntaan. Kahdeksas huhtikuuta alkoi työllisyyttä edistävä ammatillinen kuntoutus Teakissa, jonka Kela kustantaa ja Verve järjestää. CV päivitettiin vastaamaan nykyheikää.

- Kokeillaan, onko minusta normaaliin työelämään. Toukokuun puolivälissä aloitin Kotipirtin vanhustalossa työpäivän kolme päivää viikossa ja kuusi tuntia päivässä. Jos lasten tilanne vaikeutuu, se on sitten taas sairausloma. Toivon kaiken menevän vihdoin hyvin.

Oma-avustajan iso rooli

Nyt on luvassa työtä kesäkuun loppuun asti. Yleisellä mittapuulla se ei ole paljon, mutta Pirjo Kivistön tapauksessa se on paljon. Aktiivisuus ja yrittäminen on palkittu. Hän haluaa tehdä työtä, pärjätä ilman mielialalääkkeitä ja elää mahdollisimman normaalia elämää.

Mitä viestiä hän haluaa lähettää muille tällä kokemuksellaan?

- Asiat selviävät aina, ei välttämättä niinkuin on toivonut, mutta menemällä ihmisten ja palvelujen pariin ratkaisut löytyvät. TyPan eli Tampereen työllisyyspalvelujen merkitys on ollut suuri. Oma-avustajalla on ollut ihan keskeinen rooli siinä, että olen saanut apua. Meininki on ihan erilaista kun TE-keskuksessa, josta tuskin saa aikaa varattua itselleen. Mutta oma-aloitteisuutta tarvitaan.

Kivistö tosin muistuttaa, että kun masennus on pahimmillaan, apua ei jaksakaan lähteä hakemaan.

- Silloin on tarpeen niiden tuki, jotka ovat itse käyneet läpi samat tilanteet. Jos mahdollista, haluan jakaa omaa kokemustani muille. Onhan tätä kokemusta kertynyt, Kivistö kiteyttää sanomansa.

Taidokkaat työllistää Ylöjärvellä

Kun työtilaisuudet ovat vähissä, kannattaa kokeilla työllistymistä omatoimisesti osuuskunnan kautta. Tämä pätee kehen tahansa, mutta myös ja erityisesti osatyökykyisiin. Ylöjärvellä tämä on otettu todesta ja perustettu osuuskunta Taidokkaat.

Kotisivuillaan Taidokkaat kertoo olevansa työosuuskunta, jossa luotettavat ammattilaiset tuottavat laadukkaita palveluja kotitalouksille, yrityksille ja yhteisöille. Esimerkkinä he mainitsevat monipuoliset kotipalvelutyöt ja henkilöstövuokrauksen.

Vuonna 2016 perustettu osuuskunta työllistää tällä hetkellä viisi jäsentään, kertoo osuuskunnan perustajiin kuuluva **Hannu Rahkola**.

- Itse jäin työttömäksi, kun työpaikka lopetettiin vuonna 2013. Tällainen osuuskunta tuli minulle todella tarpeeseen ja läksin heti täysillä mukaan. Teen lähinnä kotitalkkarin töitä, mutta myös maalausta. Mukana osuuskunnassa on it-tukea, ompelua ja kotisiivousta

tarjoavia ammattilaisia, kertoo Rahkola, joka on myös osuuskunnan hallituksen jäsen ja taloudenhoitaja.

Tukea myös osatyökykyisille

Vaikka osuuskunta on pieni, sillä on iso merkitys jäsenilleen ja asiakkailleen. Palkkatyön lisäksi osuuskunnan jäsenet tekevät tarvittaessa itseään hyödyttävää vapaaehtoistyötä. Toiminnan merkitys on huomattu myös osuuskunnan ja paikkakun-

Ylöjärven Taidokkaat on saanut tunnistusta, sillä Suomalaisen työn liitto on myöntänyt osuuskunnalle Yhteiskunnallinen yritys-merkin.

nan ulkopuolella, sillä Suomalaisen työn liitto on myöntänyt Taidokkaille Yhteiskunnallinen yritysmerkin.

Rahkola haluaa korostaa osuuskunnan eroa vaikkapa osakeyhtiöön verrattuna. Päätösvalta ei ole ulkopuolella, vaan jäsenistön itsensä käsissä. Jäsenet työskentelevät yrittäjämäisesti, mutta eivät ole yrittäjiä.

- Useimmista muista työosuuskunnista poiketen Osuuskunta Taidokkaat syntyi Osallisuutta osuuskunnista (ESR) -kehittämishankkeen tuloksena. Hankkeen tavoitteena oli perinteisen osuuskuntatoiminnan ohella parantaa myös osatyökykyisten ihmisten työllistymismahdollisuuksia siten, että heille voitaisiin työelämässä räätälöidä sopivat tehtävät ja työaika. Hankerahaus takasi osuuskunnan jäsenille laaja-alaisen perehdytyksen osuuskuntatoimintaan, kerrotaan osuuskunnan nettisivuilla.

Hannu Oittinen

Teksti ja kuva:
Hannu Oittinen

Henkilökohtainen budjetointi sote-palveluissa kaatui Sipilän hallituksen mukana

Kolmivuotisena pilottityönä tehty lakihanke henkilökohtaisesta budjetoinnista oli tarkoitus sisällyttää Soten rinnalle ja yhteyteen. Luvattoman vähän julkisuutta sai reunaehtoihin kuuluva voimakas kustannusten säästövelvoite nykymalliin verrattuna ja ehto rajata asiakasprofiileja muokkaamalla henkilökohtainen budjetti vain tietyn palvelutarpeen asiakasryhmille.

Porin pilottiohjelman päätösseminaari 02.04.2019

Kolmivuotisen kokeilun 2016 - 2019 purku toi joitakin mielenkiintoisia havaintoja; valtiohallan hankkeelle asettamat reunaehdot sisälsi mm. henkilöstö- ja hallintokulujen siirron palvelujen kustannuksiin. Samoin, palvelujen käyttäjien kustannettaviksi, lisättiin neuvontaan ja opastukseen tarvittavat palvelut ns. oheiskuluina.

Tämä voitaneen rinnastaa ja samaistaa työmarkkinasopimukseen, jossa tarkoituksena on siirtää työ- kustannukset työntekijöille tai työtömien aktiivimalliin, jossa asianomaiset kantavat taloudellista vastuuta olosuhteista, joiden kehittymiseen he eivät itse ole vaikuttaneet.

Palvelua tarvitsevan määrittäminen nousi tärkeäksi tekijäksi

Työryhmä pohti myös henkilön, potilaan ja asiakkaan roolin soveltuvuutta sote- palvelujen kirjauksiin erilaisissa yhteyksissä. Sillä mikä "profiilikaapu" palveluja tarvitsevalle annetaan, on ratkaiseva merkitys suhteessa palvelun laatuun ja palvelun järjestäjän sekä tuottajan keskinäisiin järjestelyihin. Yksityisen ja julkisen palvelun mielikuvaa ohjailaan ja muokataan kaiken aikaa vahvoilla kielikuvilla.

Mielestäni asiakas nimikkeenä ei sovi, eikä anna oikeaa kuvaa henkilöstä, niin sote-palvelujen hakijana kuin käyttäjänäkin. Myös valinnanvapaus puhututti eli mikä on julkisen palvelun ja yksityisen tarjonnan rooli. Tätä on tarkasteltava myös erilaisten voimassaolevien kansallisten ja kansainvälisten sitoumusten pohjalta mm. vanhus- ja vammaishuoltolain kuten myös YK:n perusoikeuskirjan näkökulmasta.

Hoitopäätöksen viipyminen ja digitaaliset palvelualustat herättivät keskustelua

Merkittävänä puutteena koettiin nykyisessä järjestelmässä niin potilaiden, henkilöstön kuin viranhaltijoiden luottamuspuola nykyisiin esimies- ja hallintojohtajiin päätöksen-

teon tasolla, aina hoitosuunnitelman toteuttamista myöten. Hoitopäätöksen maksusitoumuksen saaminen kestää 6-12 kk, joka aiheuttaa kustannusten ja hoidon tarpeen muuttumiseen. Henkilökohtaiset palvelusuunnitelmat vahvistetaan erikoislääkärin tutkimuksilla ja hoitohenkilöstön suorittamalla terveydentilan tarkkailulla ja ohjeistuksella sekä lääketieteellisellä tutkimusnäytöllä. Määräaikaisesta maksusitoumuksesta "varastetaan" aina muutama kuukausi, kun voimassaoloaika merkitään alkavaksi takautuvasti vaikka itse hoitoa ei ole voitu aloittaa ilman päätöstä!

Kävi myös ilmi, että käytössä olevat digitaaliset alustat eivät toimi KELA:n hallinnoiman valtakunnallisen rekisteri- ja tietojärjestelmän kanssa. Digipalvelut rakennetaan ohjelmatalojen alustoille soterahoilla. Pilottiohjelman tilaajalla on reunaehtona hallintokulujen siirtäminen asiakkaan maksettavaksi. Toinen reunaehto on, että henkilökohtainen budjetointi ei saa ylittää nyt voimassaolevan mallin kustannuksia. Kolmas on rajata asiakasprofiileja muokkaamalla niitä vain tietyn palvelutarpeen asiakasryhmille.

En voi hyväksyä tämän päivän sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännöksi sellaista mallia, jossa henkilökohtaisen budjetoinnin varjolla palvelutuotantoon ujutettaisiin valinnanvapausmalli, jossa yksityiset

yritykset yhdessä kansainvälisten pääomasijoittajien kanssa valtaisivat maamme sote-markkinat. Tämä heikentäisi Suomen jo ennestään haurasta julkista sektoria, eikä näin ollen ole realistinen tai toteuttamiskelpoinen vaihtoehto sosiaali- ja terveyspalveluiden turvaamiseksi kaikille suomalaisille.

Lennart Laitinen
Nakkila

Ajatuksia eduskuntavaaleista

Vaalit on taas käyty ja kansan tahto toteutunut. Äänestysprosentti oli 72,1 %.

Lahdessa 69 % - joten suurin puolue oli taas nukkuvat.

Vasemmistopuolueet ja Vihreät saivat yhteensä 16 lisäpaikkaa. Keskusta menetti 18 paikkaa, Siniset (odotetusti) kaikki 17 paikkaansa. Hallituspuolueista Kokoomus sai kuitenkin yhden lisäpaikan. Suurimaksi puolueeksi nousi SDP 40:llä paikallaan, vaikka niskaan hengittivätkin Perussuomalaiset 39 paikalla (+1) ja Kokoomus 38:lla. Mielestäni tämä vertailu edellisiin vaaleihin on jotenkin kummallista, koska oikeastaan Perussuomalaiset olivat suurin voittaja. Hehän saivat edelliseen eduskunnan kokoonpanoon verrattuna eniten lisäpaikkoja. Halla-aho nousi jopa koko maan äänikuninkaan yli 30 000 äänellä. Edellisen vaalin tuloksessahan Siniset kuuluivat vielä heihin.

Hallituksen kokoajan tehtävä tulee olemaan vaikea. Jos Perussuo-

malaiset nyt jätetään oppositioon, niin kuinka käykään seuraavissa vaaleissa. Minua ainakin pelottaa seuraavan hallituksen kokoonpano. Jos oppositioon jää kaksi suurta puoluetta niin sekin on pahasta. Mielestäni vaikka Vasemmistoliitto ja Vihreät voittivatkin, niin kysymys kuuluu pystyvätkö ne toteuttamaan sellaista politiikkaa mitä lupasivat? Se tulee valitettavasti olemaan erittäin vaikeaa. Joukkovoimalliketta tullaan varmasti tarvitsemaan tulevaisuudessa.

Valiokuntien puheenjohtajat on jo nimetty. Siellä Perussuomalaisilla on hallinto-, laki- ja ulkoasiainvaliokuntien puheenjohtajat, joten he näyttävät pysyvän täyttämään lupauksiaan. Rehellisesti sanoen tulevaisuus näyttää pelottavalta.

Päijät-Häme menetti kaksi paikkaa Kanta-Hämeelle. Lahdesta on nyt kolme edustajaa (-1) ja Helsingistä yksi edustaja (-2). Lahdessa äänivuoto muualle oli todella suuri. Ihmettelen miksi paikallisiin ehdokkai-

siin ei luoteta, vaikka meillä oli ihan hyviä ehdokkaita.

Kiinnitin vaalipaikoilla huomiota nuorten aktiivisuuteen, etenkin nuoria lapsiperheitä kävi tietojeni mukaan paljon äänestämässä.

Tämän lehden ilmestyessä jo ehkä tiedetään hallituksen kokoonpano. Toivottavasti se pystyisi tekemään ihmisläheisempää politiikkaa kuin edeltäjänsä. Ihmiset saivat palkkaa työstään, köyhien kyykytys loppuisi, terveys-, vammais- ja vanhuspalvelut toimisivat. On ehkä liikaa toivottu jos vielä postikin kulkisi ja Kusti polkisi vielä joskus.

Hyvää kesää kaikille - tavataan Kulttuuripäivillä Vähäjärvellä kesäkuussa!

Ritva A Korhonen
Lahti

UUSI INVALIDI lehti julistaa kaikille lehden lukijoille avoimen VALOKUVAKILPAILUN

Kilpailu on vapaamuotoinen ja leikkimielinen, mutta tarkoitus on hyvä eli kerätä lehdelle valokuvia mahdollista tulevaa käyttöä silmälläpitäen.

- Jokainen osallistuja voi lähettää enintään 3 kuvaa.
- Kuvien koolla, formaatilla tai muodolla ei ole merkitystä.
- Kaikki kilpailuun lähetetyt kuvat ovat vapaasti käytettävissä ehden tulevissa julkaisuissa.

Kaksi parasta valokuvaa palkitaan ja lisäksi arvotaan yksi satunnainen voittaja.
Palkintoraadin muodostaa lehden toimitus.

Kuvia voi lähettää perjantaihin 9.8.2019 asti, osoitteeseen toimisto@tsil.fi

Muista lisätä mukaan omat yhteystietosi sekä postiosoitteesi mahdollista palkinnon lähettämistä varten.

Voittajat julkaistaan syksyn ensimmäisessä lehdessä, joka ilmestyy viikolla 39.

Nyt kamera tai kännykkä mukaan ja kohti kesää!

Lehden toimitus

Turun Tapaturma- ja Sairausinvalidien vuosikokouksen tunnelmia

Kurt Laine nähtiin viimeisen kerran vuosikokouksessa yhdistyksen hallituksen puheenjohtajana, kuniakkaasti päättäen seitsemänvuotisen kautensa. Laineen jatkajaksi, uudeksi puheenjohtajaksi hallitukseen valittiin vuosikokouksen yksimielisellä päätöksellä Arja Roos, joka on ollut yhdistyksessä erittäin aktiivinen toimija viimei-

set kaksi vuotta. Näin yhdistyksen päättävä elin muuttui samalla hieman paremmin jäseniään heijastavaksi, ottaen huomioon, että noin kolme neljäsosaa heistä on naisia. Juttu kokonaisuudessaan <http://www.tsil.fi>

Teksti ja kuva:
Henri Rauhala
Turku

Äitienpäivä Oulussa

Miehet kerhostamme esittivät äideille laulun "Äidin Sydän", jonka jälkeen puheenjohtaja Anneli Palo piti kauniin puheen äideille. Tämän jälkeen kuulumme runon Taimilta, Kyllikiltä ja Liisalta.

Meidän ikioma hanuristi-Heikki säesti puheenjohtajaamme, hänen laulaessa kaksi kaunista laulua.

Arvoimme äideille sydänkonfetteja. Me kaikki naiset saimme ruusun ja lopuksi joimme porukalla kakukahvit. On se vaan ihanaa kerran vuodessa juhla äitejä, ja isät juhli-taan sitten syksyllä.

Hyvää kesää kaikille kerhoille ympäri maata!

Seija Raappana

SOLARIS
LOMAT

Haku vuoden 2019 viimeiselle MONIVAMMAISTEN HYVINVOINTILOMALLE

Solaris-lomat järjestää Sosiaali- ja terveysministeriön (STEA) tuella Veikkauksen tuotoista tuettuja 5 vuorokauden hyvinvointilomia monivammaisille aikuisille. Tuettu loma voidaan myöntää korkeintaan joka toinen vuosi.

Lomalla on täysihoito, majoitus kahden hengen huoneissa ja tarjolla on liikunta-, harrastus- ym. virkistystoimintaa. Loman omavastuuosuus on 60 euroa.

Viimeinen hetki hakea vuoden 2019 viimeiseen Solaris-lomaan, joka on elokuussa Kylpylähotelli Peurungassa Laukaassa Jyväskylän lähellä.

Lomajakso: 25.- 30.8. (haku 3.6. mennessä)
Lomaa haetaan Solaris-lomien lomakkeilla, joita saa liiton toimistosta. Lomaa voi hakea myös sähköisesti Solaris-lomien internetsivujen kautta www.solaris-lomat.fi.

Loman myöntämiseen vaikuttavat pienituloisuus ja muut taloudelliset seikat sekä sosiaaliset ja terveydelliset perusteet mm. perhetilanne, omaisen hoitaminen, työttömyys, yksinäisyys, vammat sekä psyykkiset ja fyysiset sairaudet.

Täytä lomake huolellisesti, kiinnitä erityistä huomiota perusteluosan täyttämiseen. Lomapäätökset tehdään hakemusten perusteella.

Myöhässä tulleita tai puutteellisesti täytettyjä hakemuksia ei voida käsitellä.

Solaris-lomat lähettää lomalle valituille kirjeen ja laskun omavastuuosudesta (60 e) noin kuukausi ennen lomajakson alkua.

Hakulomakkeita ja lisätietoa: Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto p. (09) 3960 5681, tsil@tsil.fi ja lomakodista p. (03) 6543 124, lomakoti@vahajarvi.fi sekä www.solaris-lomat.fi

Porilaiset patistelevat:

Näkyvyys lisää tietoa olemassaolostamme!

Jotta kanssaihmiset tulisivat tuntemaan edes pienen osan toiminnastamme on meidän oltava myös "ihmisten ilmoilla". Siitä yhtenä pienenä esimerkkinä myyntipöydän laittaminen ja jäsenten tekemien käsitöiden esilletuominen satunnais-tenkin kulkijoiden nähtäväksi. Samalla tulee mainostettua niin omaa yhdistystä, liittoa kuin liiton lomakotia-kin. Näissä tapahtumissa on käyty monet hyvät keskustelut ja saatu informaatiota eteenpäin.

Niille, jotka osallistuvat yhdistyksemme toimintaan, kuka aktiivisesti ja kuka vähemmän aktiivisesti, asia on selvä. Olemme tärkeitä, asiamme ja sanomamme ovat tärkeitä, meidät tulee ottaa vakavasti. Se, että Porin yhdistys on toiminut jo vuodesta 1963 kertoo, että työ vammaisten, ikäihmisten ja pitkäaikaissairaiden edunvalvonnan, vertaistuen ja virkistyksekin saralla on merkittävää ja jäsenistön kiitokset saanut toimintaa.

Tämä työ jatkuu.

Kerhotoimintamme siirtyy "kesäaikaan" 14.5., jolloin Kuntoharju toivottaa jäsenistön ystäviseen tervetulleiksi kesäisiin yhdessäolon hetkiin. Myös ohikulkijat ovat tervetulleita!

Kuvat ja teksti:
Terttu Elomaa

Porilaisten myyntipöytiä.

Pääsiäispuuhia Vähäjärvellä

Pääsiäistä vietettiin Vähäjärvellä uusissa tiloissa. Ilmat olivat suotuisat ja mieli virkeänä kun visailtiin siitä, kuka tietää parhaiten lippuarvoitukset. Visailun juonti lippuasiantuntija Risto Sarso. Kohokohtiin kuului "munasuunnistus" josta jokainen löysi vihjeiden perusteella kukon munat kätöksistään.

Toisena pääsiäispäivänä Lomakodilla vietettiin avoimien ovien päivää, jossa tekemistä riitti kaikille; oli poniratsastusta, kasvomaalausta, musisoimista ja tilojen esittelyä. Kävijät olivat yllättyneitä miten siistit ja toimivat tilat Vähäjärvellä nyt on, saatiin myytyä myös Juhannuspakettia muutamille uusille tulijoille.

Kuvat ja teksti: Kari Raatikainen

Kulttuuripäivät kesäkuussa

Kesäkuun toisena viikonloppuna, 8.-9.6. vietetään kulttuuripäiviä Vähäjärven lomakodissa.

Kulttuuripäivillä toivotaan olevan paljon yhdistysten itse tuottamaa ohjelmaa ja kädentöitä.

Ohjelmanumerot tarvitsevat myös yleisöä, joten yhdistysten kannattaakin nyt jo hyvissä ajoin ruveta suunnittelemaan osallistumistaan kulttuuripäiville.

Ettehän unohda yhdistysten välistä boccia-kilpailua.

Tulkaa haastamaan viime vuonna voittanut Porin yhdistys!

Hinnat: Kahden päivän paketti 75 euroa (sis. täysihoidon), ja hinta yhdeltä päivältä 25 euroa, (sisältää lounaan ja kahdet kahvit).

Ilmoittautumiset, ohjelmaesitysten ennakkotiedot ja näyttelypaikkavaraukset

Vähäjärven lomakoti p. (03) 6543 124, lomakoti@vahajarvi.fi

koordinaattori Ritva A. Korhonen p. 044 261 0028, ritva.a.korhonen@phnet.fi

Liiton toimisto p. (09) 3960 5680, tsil@tsil.fi

Kulttuuripäivillä tavataan - tervetuloa!

Lehti oikeaan osoitteeseen

Liiton paikallisyhdistysten jäsenten osoitteenmuutokset kulkevat Uusi Invalidi-lehden postitusrekisteriin yhdistysten kautta.

Muita lehden tilaajia pyydetään ilmoittamaan yhteystie-

tojensa muutokset liiton toimistoon sähköpostilla (tsil@tsil.fi) tai postitse osoitteella Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto, PL 30, 00030 Iiris.

Uusi Invalidi-lehden aikataulu vuodelle 2019

Lehden numero	Ilmestyy viikolla	Aineisto liiton toimistolle viim.
3/2019	vko 39 (syyskuussa)	2.9.
4/2019	vko 50 (joulukuussa)	18.11.

Aineistot liiton toimistolle sähköpostilla tsil@tsil.fi, tai postitse osoitteella Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto, PL 30, 00030 IIRIS.

Lehtemme rajallisen palkatilan vuoksi julkaistaan muissa lehdissä olleita juttuja vain, mikäli siihen on aiheen kannalta erityinen syy ja mikäli lehdessä on tilaa.

Nokian Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry Toimintakalenteri syksy 2019

Orvokin palvelukeskuksen kerhotiloissa, Räkäntie 8, Nokia.

Seuraavina tiistaipäivinä klo 13.00:

03.09. kerho
17.09. kokous
01.10. kerho
15.10. kokous
29.10. kerho
04-08.11. IKMO Vähäjärvi
12.11. kokous
26.11. Pikkujoulu Vähäjärvi

Kaikki jäsenet tervetuloa!

Mahdollisista muutoksista ilmoitamme kokouksissa ja Nokian Uutisissa.

Tampereen Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry:n kevään 2019 muistio

Toimisto on avoinna **parillisina keskiviikkoina** kello 12-14, Näsilinnankatu 22 A 37, 6. krs.
Puh. (03) 214 2678
Sähköposti: tsil.tampere@gmail.com.

Kerhot torstaisin klo 11, os.Pellervonkatu 9.

Matkat ja retket:

Vammaiskulttuuripäiville la **8.6** Vähäjärvelle.
Lähtö Hervannasta klo. 10.00 ja vanhalta kirkolta 10.30.
Hinta 35.- sis. matkat, ruuan ja kahvit.

Kesäteatteriin **4.8.** Oriveden Rönnille. Ulvova Mylläri.

Syyskaudenavaus **29.8.** Vähäjärvellä.
Opiskelua ja yhdessä oloa. Hintaa 40.- sis. Matkat, ruoka ja kahvit

Syyskuulle kylpylämatka Haapsaluun Laineen kylpylään.

Kysy matkoista Irmeli Saarijärveltä puh. 050 - 589 4644

Porin Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry kesän 2019 toimintakalenteri

Tiistaikerhot klo 12 **Kuntoharjulla**, Kellahdenrantatie 478, Pori:
- 28.5.
- 11.6. ja 25.6.
- 6.8. ja 20.8.
- 3.9. ja 17.9.

Linja-auto lähtee tuttuun tapaan klo 11 Porin Nuorisotalon parkkipaikalta (Isolinnankatu 12).

Nuorisotalolla tiistaikerhot 1.10. alkaen, aina parillisina viikkoina.

Harrastekerhot Nuorisotalolla, Isolinnankatu 12:
- 20.5. ja 27.5.

"Toriparlamentti" kokoontuu 3.6. alkaen maanantaisin klo 11 Ninan torikahvilassa.
Nuorisotalolla ollaan 9.9. alkaen joka maanantai klo 11-14.

Hallitus 27.5. klo 14 Nuorisotalolla. Kesällä tarvittaessa.

8.-9.6.2019 Kulttuuripäivät Vähäjärven Lomakodissa. Lähtö la 8.6. klo 9 Nuorisotalon parkkipaikalta. Ilmoittautumiset kerhoissa tai Terttu Elomaa puh. 044 5460 358.

Tarkemmat tiedot ja mahdolliset muutokset kerhoissa/ www.sivutie.net/facebook

Turun Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry kesän 2019 toimintaa

Toimisto: Yliopistonkatu 11 a E 79, Turku

Puh. (02) 232 8526

Sähköposti: tur.tsi@pp.inet.fi

Kotisivut: tsilturku.fi

Puheenjohtaja Arja Roos, puh. 050 556 6609, sähköposti arja.t.roos@gmail.com

Päivystys toimistolla maanantaisin klo 10-14. 22.7. alkaen 10-13.

Päivystyksen kesätauko 24.6.-21.7.2019

Yhdistyksen pankkitili: OP FI80 5710 0410 0247 07

Sosiaalineuvonta: Puhelin 046 536 6327 ma ja ke klo 12-13. Muina aikoina saapuneisiin puheluihin vastataan mahdollisuuksien mukaan, pääsääntöisesti saman päivän aikana.

Askartelukerho on kesälomalla ja kokoontuu seuraavan kerran syyskuussa myöhemmin ilmoitettavana ajan-kohtana.

Heinäkuu

Liian paksu perhoseksi su 7.7. Paimion Kesäteatterissa. Esitys perustuu Sisko Istanmäen samannimiseen romaaniin. Hintaa jäsenet 40 e ja ei-jäsenet 45 e. Hintaan sisältyy teatterilippu, väliaikakahvi ja pulla sekä kuljetus. Lähtö Tuomiokirkkopuistosta klo 17.30. Esitys alkaa klo 19. Ilmoittautumiset toimistoon sekä maksut toimistoon tai pankkitilille, viite 5018, viimeistään 17.6.

Elokuu

Vähäjärven retki ti-ke 27.-28.8. Lähtö Tuomiokirkkopuistosta klo 9. Retken hinta on 82 e yhden hengen huoneessa ja 79 e kahden hengen huoneessa. Hintaan sisältyy täysihoito, sauna- ja uintimahdollisuus ja illalla grillimakkaraa ja musiikkia. Arpajaiset. Ilmoittautumiset joko toimistoon puh. 02 232 8526 tai Arjalle puh. 050 556 6609 tai Kurtille 050 307 4203 viimeistään 5.8. ja maksut joko toimistoon tai yhdistyksen pankkitilille, viite 5717.

Tervetuloa mukaan!

Lahden Seudun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry tapahtumat kesä 2019

Kuukausikokous ke 5.6. klo 10.00, LINK Hämeenkatu 26

Matka Vähäjärvelle Kulttuuripäiville la 8 - su 9.6
Teatteriretki Pesäkallion kesäteatteri Heinäkuun alussa

Vierailu Lahden Seudun Invalidien kesäkotia Sarvikuuttiin la 17.8.

Kuukausikokoukset joka kuukauden toinen keskiviikko syyskausi alkaen 14.8. klo 10.00

Lisätietoja pj Ritva Korhoselta 0442610028, ritva.a.korhonen@phnet.fi

Hyvää kesä aikaa kaikille, nähdään tapahtumissa!

Lehden irtonumeron lukijoille!

Liiton paikallisyhdistyksen jäsenenä saat Uusi Invalidi-lehden jäsenetuna aina tuoreeltaan. Samalla pääset mukaan yhdistyksen edunvalvonta-, kerho-, opinto-, retkeily-, askartelu- ym. toimintaan.

Ota yhteyttä lähimpään paikallisyhdistykseemme. Yhdistysten yhteystiedot löytyvät liiton kotisivuilta (www.tsil.fi).

Tervetuloa mukaan toimintaan!

Uusi Invalidi-lehden voi myös tilata lähettämällä tilauksesi, nimesi ja postiosoitteesi Tapaturma- ja sairausinvalidien liiton toimistoon, PL 30, 00030 IIRIS, tai sähköpostilla osoitteeseen tsil@tsil.fi Vuosikertatilauksen (4 numeroa) hinta on 10 euroa.

Onnittelut ilossa ja osanotot surun kohdatessa

*Tapaturma- ja
sairausinvalidien liiton
adressilla.*

*Adresseja myynnissä
liiton toimistossa,
Vähäjärven
lomakodissa ja
paikallisyhdistyksissä.*

**uusi
invalidi**

Ikäntyneiden ja invalidisoituneiden asiassa jo vuodesta 1948

Julkaisija

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry
PL 30, 00030 IIRIS
toimisto avoinna ark. 8.30-16.00

Puhelin

(09) 3960 5680, 050 300 7135

Sähköposti ja kotisivut

tsil@tsil.fi, www.tsil.fi/uusi-invalidi

Pankkiyhteys

OP-Etelä-Häme FI 17 5041 0420 0069 42

Päätoimittaja

Antti Holopainen, Puistokatu 11 B 40, 15100 Lahti

Toimituskunta

puh. 0400 417 390, sp. antti.holopainen@fimnet.fi

Toimitussihteeri

Kaija Kiessling, Ritva Korhonen, Sari Lehikoinen, Juho Lilja, Kari Raatikainen, Marjaliisa Siira, Marita Vola

Taitto

Marita Vola

Paino

Asmo Koste, Nastamuumio oy

ISSN-numero

Suomalainen Lehtipaino Oy, Kajaani
0787-7021

Hän on yksi meistä: Terttu Simpanen

On ilo auttaa vanhuksia

Terttu "Tepa" Simpanen liittyi Helsingin Seudun Sairaus- ja Tapaturmainvalidien yhdistykseen (HeSSTI) noin 6 vuotta sitten. Hän on ollut yhdistyksen hallituksen jäsen 5 vuotta.

"Pyysivät minua heti liittymiseni jälkeen hallitusvastuuseen", Tera naurahtaa.

Tepa on tavallisesti se, joka on yhdistyksen tilaisuuksissa ensimmäisenä paikalla. Hän keittää kahvit ja kattaa kahvipöydän. Joskus hän tuo kahvipöytään myös itse leipomiaan herkuja.

Vapaaehtoistyötä vanhusten parissa

Tepan sydäntä lähellä on vanhusien auttaminen vapaaehtoistyönä. Sitä hän on tehnyt nuoresta alkaen. Yleensä vanhuksia ovat olleet saman talon asukkaita.

"Minulla on aina ollut 2 - 3 vanhusta, joita käyn auttamassa. Käyn kaupassa, ulkoilutan ja teen muuta pientä, mutta ennen kaikkea käyn juttelemassa, se on tärkeää", Tera korostaa. "Vanhusien ilahduttaminen antaa myös minulle paljon."

Tepa asuu yksin Helsingin Meilahdessa. Hän jäi leskeksi 20 vuotta sitten. Hänellä on kaksi aikuista tytärtä, joilla on neljä koiraa. "Myös koirien hoitamisessa autan hyvin mielelläni".

Urheilua ja siirtolapuutarhamökkeilyä

"Olen intohimoinen pyöräilijä. Kesäisin poljen pyörällä Meilahdesta tänne toimistolle Kulmavuorenkadulle ja myös keskustaan asioille. Tavallisesti pyöräilen päivän mittaan 20 - 30 kilometriä, joskus tulee poljettua jopa 50 kilometriä."

Tepa on 66-vuotias. Hän on todella hyvässä kunnossa. Pyöräilyä lisäksi hän käy kerran viikossa vesijumpassa ja vielä vesijuoksussa jumpan jälkeen.

Kuntoa pitää kesäkaudella yllä myös työt siirtolapuutarhamökillä, joka Tepalla on ollut jo 36 vuotta. Siellä on omenapuita, karviais- ja viinimarjapensaita, kasvimaa ja 40 metriä vadelmapensasaitaa.

"Kaupungilla on määräyksensä siirtolapuutarhapalstan hoidosta. Aita pitää olla täsmällisesti leikattu, omenapuut eivät saa olla liian korkeita ja nurmikko saa olla vain muutamien senttien korkuinen", Tera kertoo. Viime kesänä tytär lahjoitti Tepan mökille kasvihuoneen. "Kasvatilla siellä monenlaisia paprikoita ja tomaatteja, ja siirsin salaattit, tillit ja sen semmoiset sinne, koska kanit syövät niitä avomaalla."

Terttu Simpanen on usein ensimmäisenä paikalla yhdistyksen toimistolla ja keittää kahvit. Joskus saamme nauttia myös Tepan tuoreita leivonnaisia.

Torstaikeho

HeSSTI järjestää joka toinen viikko Torstaikehoon, jossa Tera on yksi vastuuhenkilöistä. Kerho on Kinaporin vanhusien palvelutalon kerhuoneessa, jonka yhdistys saa ilmaiseksi käyttöönsä. Sillä tavalla yhdistys haluaa jalkautua toimistoltaan "ihmisten pariin" ja yrittää saada kerhoon osallistujia myös palvelutalon asiakkaista. Kerhossa käsitellään jäseniä kiinnostavia ajankohtaisia aiheita. Alustusten pitäjiksi yritetään saada ulkopuolisia asiantuntijoita. Muun muassa sote-sotku, vammais- ja vanhuspalvelut sekä eutanasia ovat olleet aiheina. Omassa porukassakin on asiantuntijoita esimerkiksi apuvälineiden hankkimisessa ja käytössä.

"Aiheesta riippuen ulkopuolisia osallistujia voi olla paljonkin tai joskus ei yhtään", toteaa Tera.

Tapaamispaikkana Olohuone

Tiistaisin klo 13 - 15 on HeSSTIn toimistolla Kulmavuorenkadulla avoimet ovet ja kahvia tarjolla eli Olohuone on auki jäsenten tapaamista ja vapaata seurustelua varten. Olohuoneessa on askarreltu, tehty käsitöitä, pelattu korttia, kuunneltu runoja. Osallistujat voivat itse keksiä ohjelmaa. Käsitöitä on lahjoitettu Vä-

Tiistaisin HeSSTIn Olohuone on kaikille auki.

hjäjärven lomakodille myyntiin ja arpajaisvoitoksi. Olohuoneen vastuuhenkilönä on **Riitta Häkälä**. Jos hän on estynyt, Tera tuuraa häntä.

Yhdistyksen jäsenet alkavat olla jo melko vanhoja ja huonokuntoisia. Yhä harvempi jaksaa osallistua omaan toimintaan tai esimerkiksi TSIL:in kurseille. Heinäkuussa jäsenistöä pyritään virkistämään järjestämällä tuettu lomaviikko Vähäjärven lomakodissa.

Teksti ja kuvat:
Marjaliisa Siira
HeSSTIn hallituksen jäsen

Vähäjärven juhannus 20.6.-23.6.2019 (to-su)

Mukavaa ja monipuolista ohjelmaa. Juhannuksen herkuja ja kivaa yhdessä tekemisen riemua. Tule nauttimaan hämäläisistä maalaismaaisemista Vähäjärven rannalle.

Juhannuksen hinnat jäsenille:

3 vrk To 20.6 klo 12.00 - Su 23.6.2019 klo 12.00

Ohjelmallinen täysihoitopaketti
225.00/2hh/hlö
255.00/1hh/hlö

Lisätiedot ja varaukset:
P. (03) 6543 124
Sp: lomakoti@vahajarvi.fi
www.vahajarvi.fi

Vähäjärven lomakoti
Muntsilantie 19
14700 Hauho
(Hämeenlinna)

